

TARİH ÜRÜNLERİMİZİN MALİYET ESASLARI

70 4 8 4

/ o H 5 ty J / 3 J ' /

1*

T. M. M. O. S.
Ziraat Mühendisiert Oda;

Ö N S Ö %

Odamız yönetim **kurulu** çeşitli **tarımsal mahsullerimizin** maliyet esaslarını tesbit için giriştiği çalışmalar arasında **ilk** broşüründe Buğday üzerinde **fikirlerini** açıklamış ve gerek ilgililer gerekse **ziraatçülerimiz** için ilmi **esasa** müstenit **bilgiler** vermişti.

Bu ikinci broşürümüzle d© tarımımızda önemli yeri olan **çeltik ziraatı ve pirinç üzerinde durulmakta olup, dünya pirinç durumu ile memleketimizdeki pirinç istihsalı ve maliyet esasları mukayeseli olarak izah edilmektedir, .**

Broşürümüzü ziraatçilerimiz ve kamu oyunun istifadesine sunmakla görevimizi yerine getirmenin bahtiyarlığım duymaktayız,
m

Saygılarımızla.

Oda Yönetim Kurulu

DÜNYA PİRİNÇ BURUMU

Dünya pirinç istihsal ve istihlakinde .devamlı bir gelişme kaydedilmektedir, Çeltik istihsalı 1909-1913' yıllarında ortalama **78** milyon ton iken bu miktar 1959-1960 yılında (Çin hariç) **130** milyon tona, 1960 1961 mahsul devresinde ise 148 milyon tona yükselmiştir. Bu artışlar **şimdiye** kadar daha ziyade ekim sahalarının genişlemesinden mütevellittir.

Geçen 50 yıl zarfında geniş sahalarda ekim yapılmasına rağmen bazı Uzak Doğu Asya memleketleri ile Afrika ve Lâtin Amerikada çeltik sahası olarak develope edilebilecek geniş sahalalar halen mevcuttur.

Asya'da pirincin kârlı olarak yetişebileceği sahalara, sulamayı kontrol etmek için büyük yatırımlar yapıldığı halde, bu gün çeltik yetiştirilmesini süratle geliştirmek için *imkânlar* vardır.

Kuzey Afrika ve Avrupa memleketleri ise, mevcut pirinç fiyatlarını fiyazarı itibare alarak hali hazırda pirinç istihsal kapasitesini tahdit etmektedirler.

Çeltik yetiştirilmesini bilenlerin azlığı ve pazar imkânlarının olmayışı Afrika'da çeltik **ziraatinde** süratli bir gelişmeyi engellemektedir.

Güneydoğu Asya'da ise verimi artırmak daha fazla su kontrolü, yetiştirme için lüzumlu vasatı temin etme gibi problemlerden başka bir çok problemler de mevcuttur. Bunların dışında ziraî teknikteki iptidailik gelmektedir. Halli en güç ve en çok zaman isteyen problemde budur.

Ayrıca A. B. Devletlerinde ve Japonya'da yapılan tecrübeler çeltik veriminde artırılabilirliğini, göstermiştir.

Bütün bunlar bize, dünya pirinç istihsalinin bu günkü seviyesinin, istihsal kapasitesinin çok altında teşekkül ettirildiğini ve bu ' kapasitesinin de çok daha artırılmasının mümkün olduğunu göstermektedir

Geri kalmış memleketlerin çeltik sahalarına yapacakları yatırımların 1980 yılından önceki on seneye nazaran (Bilhassa verimlilikte) daha fazla olacağı müşahade edilmektedir ki, bu-da önümüzdeki yıllarda pirinç istihsalini .arttıracaktır.

İstihsalin yanında bütün dünyada asrın başlangıcından beri istihlakte fazlalaşmıştır. İstihlake nüfus artışı geniş ölçüde tesir etmektedir. Bütün, olarak dünyada, insan basma *pirinç* istihlaki pek azdır. Latin Amerikada ve Batı Afrikada bu artış fevkalâde çoktur. Son zamanlarda Japonya gibi bazı memleketler pirinç yerine Buğday istihlak etmeğede başlamışlardır.

Pirinç istihlaki umumiyetle diğer taneli ..yiyecelere nazaran ayrı bir hususiyet arz etmektedir. Pirinç istihlak eden insanların pirince olan alışkanlıkları fiat artsa dahi istihlaklerine menfi tesir etmemektedir. Yüksek gelirli memleketlerde diğer taneli yiyecelere karşı talep azaldığı halde, pirinç istihlaki daima sabit kalmaktadır¹.

Pirincin insan gıdası dışında ancak yüzde bir gibi cüzi bir kısmı içki yapmak ve hayvan yemi pnaksatian ile kullanılır,

Yapılan tetkikler pirinç istihlakinin, istihsal gibi, çok artma temayülünde bulunmadığını göstermektedir.

Halen pirinç ithal ve ihraç eden memleketlerin politikalarında mübayanet halindedir. İhraç edenler ihraç kapasitelerini yükseltmek, ithal edenlerde kendilerine yeter piliç! yetiştirmek amacmdadırlar. A. B. Devletlerinde halen pirinç ekilmekte plan sahalarda değışildik yapılmayacağı kabul edilse dahi, devamlı bir şekilde verimin artacağı muhakkaktır. Burma., Taylant gibi ekonomisi pirinçe dayanan kalkınmaları için dövizi elde edebilmeleri için istihsellerini arttırmağa mecbur oldukları gibi Asya ve diğer bölgelerdeki ithalatçı memleketlerde mevcut kıt dövizlerini kalkınmalarına yatırabilmek için ithalatlarını azaltacaklardır ki bu dünya pirinç piyasasında bir istikrarsızlığı doğuracak., muhtemelen pirinç fiyatları daha da düşecektir.

Bu arada, harbten evvel ve sonraki ilk yıllarda büyük bir ithalatçı iken 1950 yılından bu yana dünyanın en büyük ihracatçıları arasına geçmiş olan Kızıl Çin'in 1956 yılında ihracatı bir milyon tona yükselmiş 1S60 yılma kadar da bu seviyeyi muhafaza etmiştir.-

Dünya .ihracatının, Burma, Taylant'tan sonra, üçüncü olarak 1 /5

ini elinde tutan bu memleketin, dahili pirinç durumuna **ait** malûmanın **güvenilir** olmaması, yabancı memleketlerle olan ticaretinin • taliminden ibaret oluşu, ticari politikasının siyasi düşüncelere bağlı olması ve pazarda nasıl bir rol oymyacağımn önceden bilinmemesi beynelmilel piyasa tahminini güçleştirmektedir, Geri kalmış olan bu memleketin muhtaç olduğu dövizi temin için buğday ve arpa **ithal** ederek kendi pirincini satmak yolunda tevessül etmekte, bu da beynelmilel pirinç, piyasasındaki istikrarsızlığı bir kat daha .artırmaktadır.

MEMLEKETİMİZİN FİRİNÇ •-DURUMU

Genel Bilgi:

Çeltik, tenebbüt devresi içinde 35Ö(M0Ü0derecelik ısıya muhtaç toprak bakımından müşkülpesent olmayan senelik bir bitkidir. Diğer birçok mahsullerin yetişemediği tuzlu ye asit karakterli topraklarda kolaylıkla yetişmekte hatta bu nevi arazilerin ıslah;nda bile kullanılmaktadır.

Halen memleketimizin 57 vilayetinin bu karakterdeki yerlerinde çeltik ziraatı yapılmaktadır. Cema'an 900 köyde 150 bin çiftçi ailesi ve 100 bin işçi mevsimlik olarak bu işte çalışmaktadır,

Çeltik istihsal eden başlıca vilayetlerimiz Diyarbakır, Maraş, Hatay, Adana, İçel, Antalya, Bursa, Edirne, Ankara, Kastamonu, Çorum, Sinop, Samsun, Çankırı ve Mardin'dir.

Memleketimizde ekilen çeltikler yerli ve yabancı olmak üzere iki guruba, ayrılır. Yabancı olan çeşitlerden .en yaygın olanı italya menşeli olanlardır.

Dünyada Çeltikler kısa, orta, &zxm daneli olmak üzere üç kısımda mütalâa olunur.

Bizim çeltikler umumiyetle orta uzunluktadırlar.

Çeltik ekim sahaları sıtma hastalığı yayıeısı olan sivrisineklerin üreme vasıtası olmaması için, hususi kanım bükümlerine göre birçok şartlara ve bu meyanda izne tabidir.

1962 Yılında Dünya Pirinç flatları şöyledir

Memleketler	Pirincin nevi ve evsafı	Satış Tarihi	ve Kilo flatları	Rrş
I — İhraç Fıatları:				
Birleşik Arap Cumhuriyeti	Komolina % 3 Kırıklı -% 6	Şubat	CİF	116
»		»		115
Hollanda	Parlak	Mart Sonu	CİF	153
»	Kırıklı 1	» »		97
Siyam	Kırıksız % 5	Mart Sonu	FOB	136
Kolumbiya		Haziran	FOB	142
İtalya	Oricinalye:% 2,5	Haziran	FOB	158
İtalya	Orboryo % 3	Haziran	CİF	200
Uruguay	Seçme Pirinç	Nisan	CİF	158
Avusturalya	Yeni Mahsul	Nisan	CİF	174
Avusturalya	Kırıklı /∞ 1	Nisan	CİF	117
Kızıl Çin	Beyaz Pirinç % 25	Mayıs	CİF	128
Burma	Lüks	Mayıs	CİF	141
Arjantin	Parlatılmış 5	Mayıs	CİF	148
Brezilya	1961-1962 Mahsulü	" Mayıs	CİF	128
B. Amerika	5 Bulubont % 2	Mayıs	CİF	151
	Kırıklı	Mayıs	CİF	172
II — İthal Fıatları;				
Japonya		i/1	Nisan	CİF 103
Japonya	A/1 lüks			CİF 104
Hollanda	Parlatılmış		Nisan	CİF 136
Honghong	Kırıksız		Şubat	CİF 150
	Kırıklı % 10			CİF 135
	Birinci Nevi			CİF 105
İngiltere	Siyam Pirinci Kırıklı			CİF 192
»	Siyam Pirinci kırıksız			CİF 181
Amerika	Patna 4 Kırıklı			CİF 185
	10 Kırıklı			CİF 178
III — Bağlantılar:				
Burma	Endonezya 400.000 Ton		CİF	123
Siyam	Singapur % 10		CİF	119
Koie Ryu Kuyu	İsb.	Mart-Haziran	FOB	131
Kere - Japonya		Mayıs-Hazir.	FOB	134

iv'— P L 480

Fasgalf Limanlar	
Fclonya - Amerika	128
Endonezya -Amerika Pirinç emsi % 40	129
»	130,5

İstihsal: ;

Muhtelif yıllar itibariyle memleketimiz pirinç istihsal ye randıman durumu aşağıya **çkarılmıştır.** ,

Yıllar	Ekiliş Sahası Hek.	İstihsal (Ton)	Randıman-(Kgr/Hek.)
1940	26.063	82.794	2.409
1945	10,129	32.482	1.792
1950	24.125	51.358	2.128
1951	30.300	65.000	2.145
1952	49.000	95.000	1.989
2 003	50.000	108.700	2.174
1954	46,500	110.000	2.366
1955	23.700	61.000	2.125
1958	42.000	92.000	2.190
1957	70.000	115.000	1.642
1958	59.000	119.000	2.016
1959	45.000	92.000	2.044
1960	42.500	110,000	2.588
1961	59.000	140.000	2.372
1962 (1)	80.000	160.000	2.000

Cedvelin tetkikinden de **ulaşılacağı** üzere memleketimizde bilhassa son yıllarda pirinç istihsalı saha genişlemesinden dolayı artmaktadır.

Memleketimizde halen çeltik ekimine müsait geniş mikyasta ilâve sahalarda bulunmakta olduğu, **su** kontrolü için yapılmış **olan** tesislerin tamamlanması neticesinde de yeni sahalarda elde edileceği nazarı dikate alınırsa çeltik **ekilebilecek** sahalarda ileride çok daha **genişliyecektir.**

1962 -1967 yılları için hazırlanan 5 yıllık kalkınma plânında **su kontrolü** 1Çİİİ 0?S milyar liralık bir **yatırım** yapılması da kararlaştırıldığına ve bunun **yanında** toprak **ıslahıda** geniş, ölçüde ele **alınacağına** göre çeltik ekimine müsait sahalarda çok daha fazla artmış olacaktır,

5 yıllık kalkınma plânında çeltik ekim sahalalarının 80 bin hektardan 1967 yılında 75,000 hektara çıkacağı tahmin edilmiştir.

Memleketimizde son 10 yıl randıman ortalaması 2145 Kgr./hektardır. Diğer memleketler 1954 -1956 yılı çeltik randımanları ise şöyledir.

Memleketin Adı	1948 - 52		1957	1958
	Ortalaması	, 1856		
	Kg./liek,	Kg./Hek.	Kg./Hek.	Kg./Hek.
Bulgaristan	2,970	3,520	2,920	3,330
Fransa .	3.640	4.240	4.200	4.830
Yunanistan	3130	3.690	4.200	3.920
İtalya	4.850	4.810	5.060	5.250
Portekiz	4.180	4140	4,340	4.260

Memleketin Adı	1918 - 52		1957	1958
	Ortalaması	1958		
	Kg./Hek.	Kg./Hek.	Kg./Hek.	Kg./Hek.
.Romanya	2.230	2180	2.300	2.220
ispanya	4.660	5.860	5.740	5.780
Yugoslavya	2.580	3.680	3.380	3.630
13. S. A	2.560	3.530	3.590	3.510
Brezilya	1.570	1.640	1.570	1.560
Çin	2.170	2.470	"	-
Hindistan	1.110	1.340	1180	1.370.
Iran	1.930 ;	1.570	1.920	2.040
Japonya	4.000	3.890	4.430	4.620'
Suriye	3.530	2.460	2180	1.570

Görüldüğü üzere pirinç randımanımız diğer memleketlere nazaran düşüktür. Gelecek yıllarda veriminde artacağı ve ..bu suretlede istihsalin saha genişlemesi ile birlikte verim artışı ile yükseleceği muhakkaktır.

5 yıllık kalkınma plânında 1967 yılında randımanın 3067 Kkr./Hek. a yükseleceği tahmin edilmektedir. Ekim sahası olarak yapılan tahmin 1867 yılı için 75.000 hektar, istihsal olarak aynı yıl için 238.000 ton pirinçtir,

Tanım Bakanlığı 1958 ~ 1987 inkişaf programında ise 1967 yılı için istihsal 239 bin. ton, emliş sahası 95.000 hektar, randıman ise 2.460 Kgr:/Hek. olarak tahinin edilmektedir. •

• 5 yıllık kalkınma plânımızda 1962 yılı için istihsal 115 fcın ton olarak tahmin edilmiş olduğu halde bu yıl istihsal 160 hin ton olarak gerçekleşmek üzeredir. Bu,artış bize 1987 yılı istihsalinin, tahmin edilen 230. bin tonun üzerinde gerçekleşebileceğini göstermektedir.

istihlâk t

Memleketimizde pirinç istihlâk durumu 1951 • 1980 yılları itibariyle şöyledir:

	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960
istihsal	65	95	109	110	61	92	115	119	92	119
ithalat		1	1	-	-	9	-	-	6	
Toplam	65	96	110	110	81	101	115	119	98	110
İhracat		-	12	9		-	-	-		
Tohumluk	6	6	6	3	5	8	7	5	5	7
Zayiat	3	4	4	4	2	4	5	0	4	4
Yiyecek	56	86	88	94	54	87	103	109	89	99
Nüfus										
Başına Kg.	2,5	3,9	3,9	4,0	2,2	3,5	4,0	4,2	3,4	3,6

Yıldan yıla devir miktarına ait rakamlar bulunmadığı cihetle fert başına istihlâk değışiklik arzetmektedir.

Biz, beş yıllık plânda kabul edildiği üzere fert başına istihlâki bu rakamların vesatisi olarak 3,5 Kgr. ve 1967 yılında da bunun 5 kgr, a yükseleceğini kabul edebiliriz.

Diğer memleketlerde fert başına pirinç istihlâki muhtelif yıllar itibariyle şöyledir;

	1939	1948	1951	1954
Arjantin		3,7	4,7	4,1
Belçika		2,8	1,1	1,3
Brezilya	19,8	27,5	31,8	38,3
Kanada	1,9	1,5	1,8	2,1
Seylan	-	-	82,6	97,1
Sili	5,0	9,4	6,0	6,8
Taiwan	91,7	132,4	190,6	130,6
Danimarka		0,5	1,3	1,6
Fransa	2,4	1,3	1,5	1,7
Yunanistan	4,5	3,3	4,8	4,5
Hindistan	74,9	57,7	60,9	66,1
İtalya	8,1	5,0	5,8	6,3
Japonya	135,0	107,5	90,9	94,1
Norveç	1,7	0,5	1,0	1,4
Pakistan	74,9	104,2	101,3	98,3

Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere Hindistan, Japonya, Pakistan gibi müstakil memleketlerde istihlâk çok fazla olduğu halde yüksek gelirli ithalatçı memleketlerde istihlâk çok az olduğu gibi artışta göstermemektedir.

1967 Yılma kadar tahminler :

1957 yılma kadar pirinç için Devlet Plânlama Teşkilâtınca yapılan tahminler şöyledir:

İ S T İ H S A L

Yıllar	Ekim Sahası	İstihsal
1963	60.000	148.700
1964	65.000	170.000
1965	65.000	180.000
1966	70.000	210.000
1967	75.000	230.000
1975	100.000	315.000

T A L E P

Yıllar	İstihlâk nüfus başına Ilgr.	Yekûn istihlâk	Tohumluk Ton	Zayiat Ton	Talep Ton
1963	3,5	105.895	7.800	4.548	118.243
1964	4,0	124.473	7.800	5.291	137.564
1965	4,0	128.021	7.800	5.457	141.878
1966	4,5	148.056	9.000	6.282	163.338
1967	5,0	169.113	9.600	7.149	185.862
1975	5,0	210.409	12.000	8.896	231.305

Tabloların tetkikinden de anlaşılacağı üzere memleketimizde istihsalın istihlâkten daha fazla artacağı tahmin edilmektedir. Bu devre zarfında memleketimizdeki istihsal fazlası miktarı şöyle bir durum arz etmektedir:

Yıllar	İstihsal Töii	Talep Ton	İstihsal
1963	148.700	118.243	30.457
1964	170.000	137.564	32.436
1965	180.000	141.878	38.122
1966	210.000	163.338	46.682
1967	230.000	185.862	44.138
	938.700	746.885	191.815

Evvvelce belirtildiği üzere istihsalin bu tahminlerin üzerinde ger-
çekleŖeceđi muhtemel olduğuna göre 1967 yılına kadar 5 yıl zarfında
elimizde istihlâk fazlası 200 bin ton pirinç bulunacaktır.

Memleketimizde pirinç fiyatları:

BORSA FİATLARI

Yıllar	İskenderun Mısır	Diyarbakır	İzmir Tosya	Bursa Bersani
1951	-	88.50	-	-
1952	-	87.14	113.00	110.00
1953	-	73.85	103.00	138.60
1954	-	70.19	89.00	-
1955	70.02	114.93	133.06	-
1956	138.18	137.49	174.10	200.22
1957	159.52	153.90	204.37	240.25
1958	141.25	132.48	245.00	213.94
1959	168.95	172.36	212.94	248.20
1960	222.60	232.52	245.33	304,32
1961	260.39	273.06	-	341.00
1962 (1)	270.00			

(1) ilk 4 ay ortalaması

Perakende Fiyatları .

Yıllar	İstanbul	Ankara	İzmir	Diyarbakır
1940	34.60	28.44	35.71	28.91
1945	150,54	135.45	145.68	121.46
1950	133.77	123.77	142.25	102.08
1953	130.74	117.89	128.77	112.08
1954	121.50	112.24	111.62	110.14
1955	134.38	174.50	140.39	113.89
1956	216.00	206.97	119.82	157.29
1957	233.50	227.42	262.25	171.25
1958	205,48	210.00	211.28	201.04
1959	261.23	241.31	248.83	208.33
1960	300.74	307.06	313.60	227.78
1961	396.62	372.64	367.50	288.05

Cetvellerin tetkikinden de anlaşılacağı üzere memleketimizde pi-
rinç fiyatları istikrar göstermemekte» Borsa Hatları ile perakende fiat-

lan arasında çok farklılık görülmektedir, Katlarımız dış memleketler fiyatları ile kıyaslanamayacak derecede yüksektir .

Özet:

Bugünkü dünya pirinç istihsal kapasitesi, istihlâk seviyesinden yüksektir. Bu kapasite ilerde çok daha artmağa müsaittir. Pirinç ihraç ve ithal eden memleketlerin temayülleri de bu yöndedir.

istihlâk artışının, istihsal artışım takip edemeyeceği yapılan tetkikler neticesi anlaşılmaktadır. Bu cihetle istikbaldeki beynelmilel pirinç piyasasının, Demirperde gerisi memleketlerin muayyen olmayan tutumlarının da inzimamı ile, istikrarsız olacağı tahmin edilmektedir.

Dünya pirinç fiyatları yıllara, mevsimlere, çeşit ve evsafa göre çok değişik olup gelecekte, istihsal fazlalığı dolayısı ile daha da düşmesi muhtemeldir.

İstihsalimiz 1961 yılma kadar istihlâkimizi karşılamamakta idi.

1961 yılında istihsalimiz 140 bin tona çıkarak istihlâkimizi aşmış, 1962 yılında da 160 bin ton civarında gerçekleşmek üzeredir.

Bu suretle geçen yıldan devirle birlikte bu yıl elimizde 40 bin tondan çok bir istihsal fazlamız olacağı muhtemeldir.

5 yıllık kalkınma programındaki tahminlere göre bu istihsal fazlamız 1967 yılma kadar 5 yılda 200 bin tona ulaşacaktır.

Fiatlarımız çok istikrarsı zolduğu gibi, dış memleket fiatlarma nazaran da çok yüksektir.

Yukarda belirtilen durum karşısında ve yaptığımız hesaplara göre vasati 110 kuruş olan maliyetimizle yakın bir gelecekte pirinç ihraç etmemize imkân görmemekteyiz. Bu sebeple, bu yıl, geçen yıldan devirle birlikte 40.000 tonu aşacak ve 1967 ye kadar 200.000 tona ulaşacak istihsal fazlası pirinç için şimdiden gerekli tedbirlerin alınmasını zaruri görmekteyiz.

Ziraî mahsullerin arzının talebin üzerine çıkması halinde ekicinin desteklenmesi gereği kendiliğinden ortaya çıkmakta, ve bu "bütün menv •leketleree de yapılmaktadır. Bundan gaye arz ve talebin dengeli bir gelişme göstermesi ve fiatlann istikrarlı olmasını temindir.

Organizasyon kudreti yüksek milletlerde bile müstahsil teşekkül-leri bu düzeni kendi kendilerine kurup yürütemedikleri göz önüne alınırsa bizde böyle bir organizasyonda .bulunmadığına göre, bu mevzu- da müdahalesinin bizim için çok daha mübrem olduğu görülür.

Plânlı hareket gösteremiyen memleketlerde bir yıl muayyen bir mahsul fiyatının düşük olması müstahsili fiyatı daha müsait • diğer bir mahsule kaydırmakta, ertesi yıl ,durum tamamıyla tersine ' tecelli ettiğinden ziraî mahsul piyasalarında büyük dalgalanmalar olmaktadır, Neticede hem müstahsil, hem müstehlik, hem de milli ekonomi zarar görmekte ve sosyal düzen teessüs edememektedir.

Memleketimizde mevcut bu mahsurların giderilmesi için ekicinin desteklenmesi gerekir: Bu suretle piyasanın düzenlenmesi fiat istikrarının sağlanması gibi faydalar yanında ekicinin iştirak gücünü muhafaza ve hatta geliştirecek seviyede fiat teşekkülünün teinin edilmesi ekiciye asgarî bir fiat seviyesinin garanti edilmesi mümkün olur,

Destekleme için umumiyetle kullanılan:

- 1 — İkrazat yolu ile destekleme,
- 2 •— Satın alma anlaşmaları yolu ile destekleme,
- 3 — Mübayaa sureti ile destekleme,
- 4 — Para yardımı (Pirim tediyesi) sureti ile destekleme»

Metodlardan bugün için memleketimizde tatbik edilmesi mümkün ve faydalı olanı mübayaa sureti ile desteklemedir,

Bu yıl istihsal fazlası olan 40.000 ton pirincin bir kısmının T.M.O fısınca mübayaasını zaruri ve memleketimiz için faydalı görmekteyiz. Bu suretle ekici himaye edildiği gibi, fiat stabiiizasyonu için şart olan stokta temin edilmiş olacaktır.

Bu husus da kalkınma plânımızda şu şekilde belirtilmektedir:

«Fiatların stabiiizasyonu; fiat stabiiizasyonu kredi, pazarlama ve genel şartlara bağlıdır. ' Üreticinin tüccar, komisyoncu gibi kişilere borçlanmaları ve yeter depolama kolaylıklarının bulunmaması, ürünün büyük bir kısmının hasadın en çok olduğu dönemde satılması eğilimini yaratır. Bu, fiat dalgalanmalarını şiddetlendirmektedir. Bu bakımdan kredi ve pazarlama kolaylıklarının bu yöndeki yararları dikkate alınacaktır.

Millî **bir** gıda stoku tesisinin fiat **stabilizasyonuna** olan etkisi gözönünde tutulacaktır. Burada karşılaşılan güçlük, yeter bir başlangıç stokunun tesisidir. Bu konuda da ziraî «Surplus» maddelerinden yararlanılmaya çalışılacaktır,»

Plânda da belirtildiği üzere zaruri görülen bir milli gıda stokunun tesisine hemen başlanması gerektiği kanaatindeyiz. Tesis edilecek stokla müstehlikte korunacak bugünkü askeri ihtiyacımız için olduğu

gibi, yarınki yurt müdafaasının icabettirdiği gıda da bu suretle teminat altına alınmış olacaktır.

Mubayaada pirinç fiatlarının tesbitinde nisbi fiatların önemi plânda da belirtildiği üzere nazarı dikkate alınmalıdır. Bu hususta bütün kriterlere baş vurarak yaptığımız çalışmalar neticesi bu yıl pirinç mubayaa fiatlanmn sıra malı 180, yayla 210, lüks pirinç için 240 kuruş olması lâzım geldiğini göstermiştir.

Bu fiatların tesbitinde yaptığımız çalışmaların müfredatını tetkik etmek isteyenlere vermeğe amadeyiz. Bu fiatlar geçmiş yıllar borsa iratlarına nazaran, tabloların tetkikinden de anlaşılacağı üzere, çok düşüktür. Gelecek yıllarda gübre,-kaliteli tohumluk gibi girdiler için fiyat desteklenmesinin inzimamı ile maliyet düştükçe bu fiatların da düşürülmesi ve dünya fiat seviyesine getirilmesine çalışılması lâzım gelir.

Destekleme ile birlikte önümüzdeki yıllar istihsal fazlası daha da artacağına göre bu mevzu üzerinde geniş araştırmalar yapılması gerekir, İcabında, çeltik ekiminin en iktisadi olan bölgelerde yapılmasının temini için ekim sahası kontrol altına alınabilir.

istihsal fazlamız olan pirincin sekerde olduğu gibi pirim verilerek ihracım uygun görmemekte ^

Bu yıl, kısmende olsa bir mubayaa yapılmadığı taktirde hem müstahsil, hem müstehlik zarara uğrayacak, çeltik ziraatı gelecek yıllar geniş mikyasta terkedilecek ve piyasa istikrara kâvuşnyacaktır. Diğer tarla ziraatına nazaran daha fazla işgücü ieafeeftiren bu ziraatla uğraşan 150.000 çiftçi kitlesi bilhassa 100,000 mevsimlik ziraat işçisinin de büyük bir kısmı işsiz kalacak, bu suretle bünyede -mevcut gizli işsizlik biraz daha artacaktır.